

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 18. februar 2010 truffet vedtak i

- Sak nr:** 86/09 (arkivnr: 200900866-10)
- Saken gjelder:** Klage fra A og B på jordskiftedommer C ved X jordskifterett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Trond Berge
Frode Sulland
Halvor Kjølstad
Wenche Frogn Sellæg
- Trond Berge møtte som varamedlem for E, som var fratrudd som inhabil i saken.
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer C.

Innledning:

Ved brev av 27. november 2009 har advokat D inngitt klage på jordskiftedommer C ved X jordskifterett. Klagen gjelder uttalelser i domspremisser, og den er inngitt både på vegne av klientene i saken, A, og B. Klagen er forelagt jordskiftedommer C som ved brev av 23. desember 2009 har avgitt uttalelse. Jordskifterettsleder E ved X jordskifterett er orientert om klagen og har i brev av 4. januar 2010 uttalt at han ikke har noen supplerende bemerkninger i saken.

Saksfremstilling:

Klagen gjelder uttalelser i domspremissene i X jordskifteretts dom av 10. november 2009. Den underliggende saken omhandler spørsmålet om eiendomsrett til en veistrekning og beliggenhet for eiendomsgrenser i et boligstrøk på Y i Z. I dommen kom jordskifteretten til at eiendomsretten til den aktuelle veistrekningen tilhørte en av de andre partene i saken, og ikke advokat Ds klient slik som anført på vegne av klienten. Videre kom jordskifteretten til at et areal som har vært disponert som en del av Ds klients eiendom, tilhørte en av de andre partene i saken som eier av veien. Dommen er påanket den 18. desember 2009. Det var oppnevnt veisakkyndig som avga uttalelse 26. november 2009. Det ble innkalt til nytt rettsmøte den 7. januar 2010, men etter påstand om inhabilitet er saken utsatt på ubestemt tid mens spørsmålet om habilitet blir behandlet av sideordnet dommer.

Klagen gjelder konkret rettens uttalelse på side 18 i dommen under avsnittet om saksomkostninger:

”Tvisten om eiendoms- eller bruksrett har etter dette knapt noen verdi. Etter rettens vurdering burde prosessfullmektigen i stedet ha rådet sine parter til å godta bruksrett på omtvistet areal”.

Advokat D representerte partene A i innledende faser av saken, mens advokatfullmektig F fra samme firma var prosessfullmektig under hovedforhandlingen.

Klagerne v/advokat D har i hovedsak vist til følgende:

”Etter vårt syn er denne uttalelsen vedrørende vårt prosessoppdrag av flere grunner så utilbørlig, jf domstolloven §§55 og 133 samt NOU 1999:19 side 325 flg., at den foranlediger disiplinærreaksjon mot jordskiftedommer C.

For det første finner vi det utilbørlig at dommeren offentlig blander seg inn i hvordan en advokat rådgir sine klienter. Domstolene skal primært forholde seg til sakens *parter*. Advokatene opptrer som rene partsrepresentanter i saken, og skal ikke identifiseres med klienten eller klientens sak, jf. regler om god advokatskikk pkt. 1.2 tredje ledd. Det samme fremgår av § 23 i forslaget til etiske regler for dommere som ble avgitt til Domstolsadministrasjonen i 2007. Etter vårt syn er det som den klare hovedregel klart utilbørlig av en domstol å uttale seg offentlig om hvordan en advokat utfører sitt oppdrag for klienten. Dette faller åpenbart utenfor rettens rolle som dømmende instans. Slike uttalelser kan videre skade det nødvendige tillitsforholdet mellom klient og advokat, samt den yrkesmessige integritet advokaten er avhengig av. I utkastet til etiske regler for dommere er det en rekke steder i premissene fremhevet betydningen av at dommere viser respekt for advokatens funksjon. Vi viser i den sammenheng særlig til s. 61 der det uttales *”Dommeren bør så langt som mulig ta hensyn til forholdet mellom advokat og klient og*

vurdere om enkelte forhold heller bør tas opp med klienten i ettertid", se også utvalgets vurderinger på s. 80 flg.

For det annet har jordskifteretten uansett intet faktisk grunnlag for å fremme kritikk mot advokaten i saken. Jordskiftedommer C har selvsagt overhodet ingen kunnskap om hvilke råd vi har gitt våre klienter. Cs uttalelse bygger altså utelukkende på spekulasjon, og er ikke egnet til å skape tillit til retten. Jordskifteretten kan selvsagt ikke utlede noe om interne råd av ut fra saken slik den blir presentert i retten. Det ligger i advokatrollens natur at den vurdering en advokat gir til klienten om en sak ofte er en helt annen enn advokatens presentasjon av saken utad overfor motpart og domstol. Dette vet enhver oppgående dommer. Av hensyn til taushetsplikt m.v. går vi selvsagt ikke inn på hvilke råd vi har gitt våre klienter i denne konkrete saken. Det er også irrelevant for det prinsipielle spørsmål saken reiser.

For det tredje anses uttalelsen utilbørlig fordi retten legger seg opp i hvilken subjektiv verdi tvistegjenstanden har for våre klienter. Så lenge en part har rettslig interesse og oppfyller de prosessuelle forutsetninger, har parten krav på å få rettens avgjørelse av saken uten nedsettende kommentarer om at saken er betydningsløs. Rettens uttalelse er dessuten oppsiktsvekkende med tanke på at ekteparet A er *saksøkte* i saken, og derfor ikke har initiert saken. Den kritikk retten har fremmet mot ekteparet A kan i minst like stor grad rettes mot saksøkerne ettersom også de uansett saksutfall har bruksrett til veien (G som er ansett som eier av retten, er ikke saksøker). Vi har videre vanskelig for å se at tvistegjenstanden er insignifikant for ekteparet A, slik retten insinuerer. Det bemerkes at ekteparet A har mistet et betydelig areal av sin eiendom ved jordskifterettens avgjørelse. Om det foreligger eiendomsrett eller bruksrett til veien har dessuten avgjørende betydning i forhold til vedlikehold og oppgradering av veien, samt adgang til å etablere bruksrettigheter for andre eiendommer. Eierskapet til veien har også stor betydning for de involverte parters generelle troverdighet, siden partenes forklaringer i saken spriker betydelig.

....

Det kan bemerkes at både advokatfullmektig F og undertegnede under hele saksgangen har oppfattet jordskiftedommer C som forutinntatt og bortimot uinteressert i våre klienters bevismateriale og argumentasjon. Retten gikk under saksforberedelsen langt i å forskuttere sine standpunkter i saken før saken i det hele tatt var presentert av partene. Under rettsmøtet fikk prosessfullmektig F også inntrykk av at det var en form for sosial kontakt mellom jordskiftedommeren og motpartene og dennes prosessfullmektig. Prosessfullmektig F ble under lunsjpause i rettsmøtet også fortalt av vitner i saken at de hadde oppfatning av at dommeren var forutinntatt og at de reagerte på dommerens opptreden under rettsmøtet. Basert på den nøytrale og åpne prosessledelse vi er vant med i norske domstoler ble man svært overrasket over fagdommerens holdning og opptreden i denne saken. Dette generelle inntrykk er ikke noe man ber Tilsynsrådet om å ta eksplisitt stilling til, men vi finner likevel grunn til å fremheve dette, som noe av bakteppet for klagen".

Innklagede – jordskiftedommer C – har i hovedsak vist til følgende:

"For å spare partene for unødig ressursbruk, så jeg det som min plikt å spørre om partene ville gjennomføre en kostnadskrevende tvistebehandling i denne saken. Partene var enige om at om lag 0,2 dekar omtvistet areal ikke kan brukes til annet enn veigrunn i overskuelig framtid. Etter mitt skjønn har tvistegjenstanden en begrenset verdi, forskjellen av å eie kontra å ha veirett til det samme arealet. Advokat D avviste dette på vegne av sine parter".

Om rettens uttalelser på side 18 i dommen uttaler innklagede:

”Jeg er enig i at setningen kan anses uheldig, når den er tatt ut fra sin rette sammenheng. Retten har selvsagt ikke noe med forholdet mellom prosessfullmektig og part. Setningen ble skrevet etter rettens enstemmige konklusjon i tvist om grense/areal. Den står i et avsnitt om omkostninger til sakkyndige. Jeg oppfattet at en samlet rett reagerte på et høyt salærkrav på kr 105 000 fra advokaten til A. Kommentaren kom for å understreke misforholdet mellom salærkravet og en objektiv vurdering av verdien på tvistegjenstanden”.

Hva gjelder klagers uttalelser om at det anses utilbørlig at retten har lagt seg opp i hvilken subjektiv verdi tvistegjenstanden har for klientene til advokat D, uttales følgende:

”Jeg kan bare uttale meg som rettsformann. Småkravprosess i tvisteloven er ikke gjort gjeldende for jordskifteretten. Tvisteloven gjelder for jordskifteretten ved vurdering av å tilkjenne omkostninger til sakkyndig bistand, jf jordskifteloven § 97. Ut fra de nye bestemmelsene i tvisteloven, og krav om proporsjonalitet, kan jeg vanskelig se at det var feil av retten å se hen til dette ved avgjørelse av omkostningene til sakkyndig bistand. Retten må selvsagt foreta en objektiv vurdering”.

Hva gjelder klagers anførsler om at dommeren var forutinntatt og at det var en form for sosial kontakt mellom jordskiftedommeren og motpartene og deres prosessfullmektig mv. viser innklagede til at det ikke foreligger noe grunnlag for å kommentere slike spekulasjoner.

Avslutningsvis uttaler innklagede:

”Det hender i blant at en jordskiftedommer bør advare partene mot høye prosessomkostninger ved tvistebehandling, når en ser at omtvistet gjenstand kan ha en marginal verdi. Ved tvistebehandlingen i denne saken deltok to erfarne jordskiftedommere. Samlet rett fikk forelagt tvisten i detalj fra parter, nabo og vitner. Retten fikk en grundig gjennomgang av påstandene og anførsler. Dette ble drøftet og retten avsa en enstemmig dom.

Jeg kan ikke se at det foreligger forhold som tilsier at jeg ikke bør fortsette å behandle kravet om jordskifte. For meg er det selvsagt uten betydning hvem som i dag eier arealer som bør legges ut til veigrunn. Erfaringsmessig tar det tid å få foretatt nødvendig behandling av plan for et fellestiltak”.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Utvalgets kompetanse til å behandle klager over uttalelser i premisser i rettsavgjørelser er nærmere utredet av Domstolkommisjonen i NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte. Her fremgår det at utvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales videre at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord/uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”

Som et generelt utgangspunkt viser utvalget til at dommere har et ansvar for å utforme domspremisser på en hensynsfull måte overfor berørte personer, og for at det ikke brukes formuleringer som kan påføre disse unødvendige belastninger. Samtidig skal det forholdsvis mye til før premissene i en avgjørelse gir grunnlag for disiplinærreaksjon overfor dommeren. En dommer har plikt til å gi en dekkende beskrivelse av de faktiske forhold, og til å gjøre rede for de vurderinger som ligger til grunn for den enkelte avgjørelse.

Tilsynsutvalget finner at uttalelsen i dommen på side 18 vedrørende advokatens rådgivning til sin klient fremstår som uheldig. Dommeren hadde ikke faktisk grunnlag for å uttale seg om hva prosessfullmektigen hadde rådet klienten til, eller hva han burde gitt råd om. Uttalelsen om dette kunne heller ikke anses som nødvendig i den sammenheng den fremkom i.

Uttalelser om tvistegjenstandens verdi vil etter utvalgets syn ofte ligge innenfor de vurderinger en dommer kan tilkjenne i utforming av domspremissene, men i den sammenheng dette fremkommer i dommen, fremstår uttalelsen som unødvendig. Etter Tilsynsutvalgets syn kan uttalelsen likevel ikke karakteriseres som ”klart sårende eller infamerende”.

Hva gjelder klagers anførsler om at dommeren blant annet var forutinntatt og at det var en form for sosial kontakt mellom jordskiftedommeren og motpartene og deres prosessfullmektig, viser utvalget til at disse påstandene ikke er nærmere underbygget. Klager har også uttalt at disse anførselene kun var ment som et bakteppe for klagen.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskiftedommer C.